

การส่งเสริมพระพุทธศาสนาตามทัศนะของพระเทพวชิรวิมล (สายัณห์ ศรีสุระ)
ในจังหวัดร้อยเอ็ด

The Promotion of Buddhism According to The View of
Phrathepwachirawimon (Sayan Srisura) in Roi Et Province

สงวน ศรีชัดเค้า

Sanguan Srihadkhao

พระมหาสากล สุภรเมธี

Phramaha Sakon Subharamethi

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

Mahamakut Buddhist University Roi-Et Campus

E-mail: pochai002@gmail.com

Received: 22 September 2025; Revised: 5 March 2026; Accepted: 4 April 2026

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมพระพุทธศาสนา 2) เพื่อศึกษาการส่งเสริมพระพุทธศาสนาตามทัศนะของพระเทพวชิรวิมล (สายัณห์ ศรีสุระ) ในจังหวัดร้อยเอ็ด และ 3) เพื่อวิเคราะห์การส่งเสริมพระพุทธศาสนาตามทัศนะของพระเทพวชิรวิมล (สายัณห์ ศรีสุระ) ในจังหวัดร้อยเอ็ด เป็นงานวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นหลัก (Review Literature) และมีการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 รูป/คน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์สังเคราะห์แล้วนำเสนอในเชิงพรรณนาโวหาร

ผลจากการวิจัยพบว่า:

1) แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริมพระพุทธศาสนาเน้นไปที่การประยุกต์ใช้หลักธรรมคำสอนให้เข้ากับบริบทสังคมสมัยใหม่ และการบริหารจัดการองค์กรทางศาสนาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นการเผยแผ่และการปฏิบัติธรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมและสันติสุขในชีวิต 2) การส่งเสริมพระพุทธศาสนาในจังหวัดร้อยเอ็ดตามทัศนะของพระเทพวชิรวิมล (สายัณห์ ศรีสุระ) เน้นการขับเคลื่อนภารกิจคณะสงฆ์ 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการปกครอง ด้านศาสนศึกษา ด้านการเผยแผ่ ด้านสาธารณูปการ ด้านสาธารณสงเคราะห์ และการศึกษาสงเคราะห์ มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาพระสงฆ์ ศาสนสถาน และประชาชนให้มีคุณธรรมและความเข้มแข็งทางปัญญา พร้อมเป็นแกนหลักในการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืนในพื้นที่ และ 3) แนวคิดการส่งเสริมพระพุทธศาสนาในจังหวัดร้อยเอ็ด ตามทัศนะของพระเทพวชิรวิมล (สายัณห์ ศรีสุระ) เน้นการประยุกต์หลักธรรมให้เข้ากับการใช้เทคโนโลยีและสื่อสมัยใหม่ในการเผยแผ่ มุ่งเน้นการพัฒนา "ประชาชน" ให้มีคัมภีร์คุณธรรม และสร้าง "องค์กรสงฆ์" ให้เข้มแข็ง พร้อมกับมีธรรมาภิบาล เพื่อเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณและสังคมอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ : การส่งเสริมพระพุทธศาสนา, ทัศนะ, พระเทพวชิรวิมล (สายัณห์ ศรีสุระ)

Abstract

This research aims to 1) study theoretical concepts regarding the promotion of Buddhism, 2) examine the promotion of Buddhism according to the perspective of Phra Thep Wachirawimon (Sayanh Srisura) in Roi Et province, and 3) analyze the promotion of Buddhism according to the perspective of Phra Thep Wachirawimon (Sayanh Srisura) in Roi Et province. This is a documentary research study, primarily analyzing data from relevant documents and research (Review Literature), along with interviews with 10 qualified individuals (monks/individuals). The collected data was then analyzed, synthesized, and presented in a descriptive manner.

The research findings revealed:

1) The theoretical concepts regarding the promotion of Buddhism emphasize the application of Buddhist teachings to the modern social context and the effective management of religious organizations. The focus is on disseminating and practicing Dharma to develop virtue and peace in life. 2) The promotion of Buddhism in Roi Et Province, according to the perspective of Phra Thep Wachirawimon (Sayanh Srisura), emphasizes driving the monastic community's mission in six areas: governance, religious education, dissemination of teachings, public services, social welfare, and educational assistance. The goal is to develop monks, religious institutions, and the public to possess virtue and intellectual strength, serving as the core for sustainable social development in the area. and 3) The concept of promoting Buddhism in Roi Et Province, according to the perspective of Phra Thep Wachirawimon (Sayanh Srisura), emphasizes adapting Buddhist principles to the modern era through the use of technology and modern media for dissemination. It focuses on developing "the people" to possess knowledge and virtue, and building strong "monastic organizations" with good governance to become sustainable spiritual and social leaders.

Keywords: Promotion of Buddhism, Perspectives, Phra Thep Wachirawit (Saiyaan Srisura)

บทนำ

พระเทพวชิรวิมล (สายัณห์ ศรีสุระ) พระสงฆ์ผู้เป็นศาสนทายาทของพระพุทธศาสนา ที่มีการส่งเสริมพระพุทธศาสนาที่มีผลงานโดดเด่นมากอีกรูปหนึ่ง ท่านเป็นพระนักการศึกษาและนักปฏิบัติที่มีการศึกษาและศีลาจารวัตรอันงดงาม มีปฏิปทาในการศึกษาและการเผยแผ่พระสัทธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ท่านเป็นพระปาสายกรรมฐานของพระภิกษุฝ่ายอรัญวาสีได้รับการสั่งสมความรู้โดยอาศัยพระบารมีธรรมแห่งองค์พระบูรพาจารย์ องค์หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต หลวงตามหาบัว ญาณสมปนโน หลวงปู่ศรี มหาวีโร หลวงปู่เลื้อน ผาสุกโก บูรพาจารย์ผู้ซึ่งละสังขารไปแล้ว และหลวงปู่ศรีจันทร์ ปุณณฺรโต หลวงปู่อินทร์ กตปุญฺโญ และหลวงปู่ประเวศ ปณฺณารโห ผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่ ท่านได้ดำเนินรอยตามหลักปฏิปทาในการศึกษาและเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่มีรูปแบบวิธีการและกุศโลบายในการสั่งสอนอบรมพุทธศาสนิกชนด้วยภาษาที่เรียบง่าย นอกจากนี้พระเทพวชิรวิมล (สายัณห์ ศรีสุระ) ท่านยังมีลักษณะที่โดดเด่นเป็นประจักษ์ในการแสดงพระธรรมเทศนา เป็นรูปแบบการบรรยายธรรมและเทศนาธรรมที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง สังเกตได้จากพุทธศาสนิกชนที่หลังไหลเข้ามาศึกษาและ

ประเพณีปฏิบัติสมาธิภาวนาอย่างไม่ขาดสาย ดังคำกล่าวที่พระเทพวชิรวิมล (สายัณห์ ศรีสุระ) ได้สั่งสอนอบรมพุทธศาสนิกชนเสมอว่า “สุขอื่นยิ่งกว่าความสงบไม่มี” ในด้านการเป็นพระนักพัฒนาท่านก็รับอุปการะการสร้างและปฏิสังขรณ์เสนาสนะของวัดต่าง ๆ ด้านสังคมสงเคราะห์ท่านบำเพ็ญคุณูปการแก่คณะสงฆ์และเมตตาเกื้อกูลแก่สังคมและประเทศชาติได้แก่การมอบทุนการศึกษา การสร้างโรงเรียนพระปริยัติธรรม และมีอุปการะการสร้างปฏิสังขรณ์เสนาสนะอุโบสถวัดต่าง ๆ ศาลาการเปรียญ กุฏิสงฆ์ สร้างอาคารเรียนมอบให้มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด และทำนุบำรุงโรงพยาบาลอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด นอกจากนี้ยังได้มอบอุปกรณ์การแพทย์และบริจาคสมทบทุนให้แก่โรงพยาบาลต่าง ๆ อีกด้วย เช่น โรงพยาบาลทุ่งเขาหลวง และโรงพยาบาลร้อยเอ็ด เป็นต้น

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมุ่งเน้นศึกษาแนวทางการส่งเสริมพระพุทธศาสนาตามทัศนะของพระเทพวชิรวิมล (สายัณห์ ศรีสุระ) ในบริบทพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อรวบรวมประวัติและผลงานเชิงประจักษ์ในฐานะพระเถระผู้ปฏิบัติปฏิบัติชอบ การวิจัยนี้ไม่เพียงแต่เป็นการน้อมเชิดชูเกียรติคุณของบูรพาจารย์ให้เป็นที่ประจักษ์ แต่ยังเป็นการถอดบทเรียนหลักธรรมและวัตรปฏิบัติเพื่อสร้างต้นแบบ (Model) ในการดำเนินชีวิตให้แก่พุทธบริษัท ผลการศึกษาจะช่วยสะท้อนให้เห็นถึงกลยุทธ์การเผยแผ่ศาสนาธรรมที่สอดคล้องกับสังคมสมัยใหม่ ซึ่งพุทธศาสนิกชนสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและสร้างสรรค์สันติสุขให้เกิดแก่ตนเองและสังคมในวงกว้างอย่างยั่งยืนสืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมพระพุทธศาสนา
- 2) เพื่อศึกษาการส่งเสริมพระพุทธศาสนาตามทัศนะของพระเทพวชิรวิมล (สายัณห์ ศรีสุระ) ในจังหวัดร้อยเอ็ด
- 3) เพื่อวิเคราะห์การส่งเสริมพระพุทธศาสนาตามทัศนะของพระเทพวชิรวิมล (สายัณห์ ศรีสุระ) ในจังหวัดร้อยเอ็ด

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมพระพุทธศาสนาตามทัศนะของพระเทพวชิรวิมล (สายัณห์ ศรีสุระ) ในจังหวัดร้อยเอ็ด” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) โดยทำการเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูล จากพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พ.ศ. 2539 ตำรา เอกสารวิชาการ บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการวิจัยภาคสนามได้กำหนดประชากรกลุ่มเป้าหมาย เพื่อจะเก็บข้อมูลในพื้นที่วิจัย ซึ่งใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง ในการวิจัยภาคสนามได้กำหนดประชากรกลุ่มเป้าหมาย เพื่อจะเก็บข้อมูลในพื้นที่วิจัย ในการวิจัยภาคสนามได้กำหนดประชากรกลุ่มเป้าหมายเพื่อจะเก็บข้อมูลในพื้นที่วิจัยจำนวน 10 รูป/คน ดังนี้

- 1) พระสังฆาธิการ จำนวน 5 รูป
- 2) นักวิชาการทางพุทธศาสนา จำนวน 5 รูป/คน

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และการสังเกต แล้วนำมาดำเนินการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ตามประเด็นที่ด้กำหนดไว้ โดยใช้วิเคราะห์การส่งเสริมพระพุทธศาสนาตามทัศนะของพระเทพวชิรวิมล (สายัณห์ ศรีสุระ) ในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยการนำงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอข้อมูลที่ได้นำสรุปอภิปรายผลโดยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive analysis)

ผลการวิจัย

1) แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมพระพุทธศาสนา การส่งเสริมพระพุทธศาสนา เป็นการการสนับสนุนหรือการอุปถัมภ์ดูแลพระพุทธศาสนารวมทั้งการถ่ายทอดความรู้ทั้งทางทฤษฎีและการปฏิบัติแก่คนทั่วไปเพื่อให้ผู้รับการส่งเสริมสามารถพัฒนาตนเอง จากการเรียนรู้หลักธรรมตามคำสอนในพระพุทธศาสนา จนนำไปสู่การปฏิบัติธรรมตามแนวทางพุทธวิธี เพื่อความสงบสุขและสามารถเผยแผ่ไปยังบุคคลอื่นต่อไปได้ อีกทั้งมีบทบาทในการเผยแผ่ไปยังผู้อื่นต่อไปได้ อีกทั้งยังมีบทบาทการอุปถัมภ์ศาสนบุคคล บำรุงศาสนสถาน สนับสนุนเข้าร่วมศาสนพิธี และปกป้องและคุ้มครองพระพุทธศาสนาทั้งจากภายนอกและภายใน โดยมีพุทธสาวกซึ่งเป็นพุทธศาสนิกชนคือพุทธบริษัท4เป็นผู้สืบทอดและส่งเสริม มีทฤษฎีแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมพระพุทธศาสนา ได้แก่ ทฤษฎีการเรียนรู้ ทฤษฎีแรงจูงใจ ทฤษฎีการสื่อสาร หลักไตรสิกขา และอุบาสกธรรม การดำรงอยู่ของพระพุทธศาสนาอย่างมั่นคงและมีความเจริญรุ่งเรือง เป็นฐานะและหน้าที่ของพุทธบริษัท 4 (ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา) ตามพุทธบัญญัติ เน้นการสร้าง "ธรรมานุภาพ" ผ่านกลไก "สามัคคีธรรม" เพื่อความยั่งยืนของพรหมจรรย์ โดยส่งเสริมให้ปฏิบัติหน้าที่ตามสถานภาพ และบทบาทในลักษณะประสานเกื้อกูล พระพุทธเจ้าทรงวางรากฐานการมีส่วนร่วมไว้ คือสิ่งที่ส่งเสริมให้ทำการสืบทอดและเผยแผ่พระธรรมวินัย และการตรวจสอบถ่วงดุลทางจริยธรรม เพื่อรักษาความบริสุทธิ์ของสังฆมณฑล ทำในระดับ "อปริหานิยธรรม" คือทำอย่างสม่ำเสมอจนเป็นวิถีชีวิตเน้นการประชุมปรึกษาหารือโดยพร้อมเพรียงกัน และเลิกประชุมโดยพร้อมเพรียงกัน ทำโดยใช้หลัก "ธรรมาธิปไตย" เป็นตัวตั้ง โดยพุทธบริษัทฝ่ายบรรพชิตทำหน้าที่วิจัยและถ่ายทอดความรู้ ส่วนฝ่ายคฤหัสถ์ทำหน้าที่อุปถัมภ์ปัจจัยสี่และสะท้อนเสียงของสังคม พุทธสาวกทั้งในด้านการศึกษาระดับ คือฝ่ายคันถธุระ และการปฏิบัติเจริญภาวนา คือฝ่ายวิปัสสนาธุระ ตามที่พระพุทธองค์ได้ทรงแสดงไว้ให้พุทธสาวกได้ประพฤติปฏิบัติตามสิกขาบทเพื่อเป็นผู้มีความเห็นถูก คือสัมมาทิฐิ จะได้เผยแผ่คำสอนเพื่อเป็นการสงเคราะห์แก่ชาวโลกได้อย่างถูกต้อง ธุระที่พึงกระทำในฐานะที่เป็นพุทธศาสนิกชน คือทั้งคันถธุระและวิปัสสนาธุระเป็นหลักการปฏิบัติอันเป็นแก่นแท้ของพระพุทธศาสนา คือสัทธรรม 3 อันหมายถึงธรรมอันดี ธรรมที่แท้ธรรมของสัตตบุรุษ มี 3 ประการ คือ 1) ปริยัตติสัทธรรม คือ คำสั่งสอนอันจะต้องเล่าเรียน ได้แก่พุทธพจน์ 2) ปฏิบัติสัทธรรม คือปฏิบัติอันจะต้องปฏิบัติ ได้แก่ อภิวรรค หรือไตรสิกขา คือศีล สมาธิ ปัญญา และ 3) ปฏิเวธสัทธรรม คือผลอันจะพึงเข้าถึงหรือบรรลุด้วยการปฏิบัติ ได้แก่ มรรค ผล และนิพพาน เรียกว่า ปริยติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ นั่นเอง

การส่งเสริมพระพุทธศาสนามีความสำคัญในการสืบทอดพระพุทธศาสนาให้มีความเจริญรุ่งเรืองและดำรงไว้ซึ่งพระพุทธศาสนาสืบทอดอยู่คู่สังคมไทยตลอดไปเนื่องจากพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่ชาวไทยส่วนใหญ่นับถือและยกย่องเทิดทูนเป็นสรณะแห่งชีวิตสืบทอดต่อเนื่องกันเป็นเวลาช้านาน แม้กระทั้งชนบทร่มเนียบประเพณีและศิลปวัฒนธรรมของชาติก็มีรากฐานมาจากพระพุทธศาสนา แม้องค์พระมหากษัตริย์ซึ่งทรงเป็นพระประมุขของชาติทุกๆพระองค์ก็ทรงเป็นพุทธมามกะ และทรงดำรงอยู่ในฐานะองค์เอกอัครศาสนูปถัมภกยกย่องพระพุทธศาสนาให้สถิตสถาพรมาทุกยุคทุกสมัย พระพุทธศาสนาจึงถือได้ว่าเป็นศาสนาประจำชาติและอยู่เคียงคู่กับชาติไทยมาโดยตลอด (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2551)

2. การส่งเสริมพระพุทธศาสนาตามทัศนะของพระเทพวชิรวิมล (สายัณห์ ศรีสุระ) ในจังหวัดร้อยเอ็ด พระเทพวชิรวิมล (สายัณห์ ศรีสุระ) ใช้หลักการส่งเสริมพระพุทธศาสนาเป็นวิธีการสอนแบบหลักพุทธวิธีของพระพุทธเจ้าโดยใช้หลักการสอนทั่วไป 4 ประการ คือ แจ่มแจ้ง จูงใจ กล่าวหาญ ไร่เร่ง รวมถึงวิธีการสอนในรูปแบบแบบบรรยายแบบสนทนาแบบตอบปัญหาแบบตัดประเด็นหรือไม่ตอบการเลือกหัวข้อธรรมเหมาะสมกับสถานการณ์บุคคลตลอดจนการเข้าถึงจิตใจของผู้รับเพื่อให้ได้ประโยชน์สูงสุด การส่งเสริมพระพุทธศาสนาตามทัศนะของพระเทพวชิรวิมล (สายัณห์ ศรีสุระ) ในจังหวัดร้อยเอ็ด ท่านมีวัตรปฏิบัติโดยทำวัตรเช้า-เย็นไหว้

พระสวตมณต์พร้อมกับพระภิกษุสามเณรในอุโบสถทุกวันตลอดปี มีการทำอุโบสถกรรม (สวดพระปาฏิโมกข์) ทุกกึ่งเดือน ท่านได้อบรมสั่งสอนพระภิกษุสามเณรด้วยการนั่งสมาธิทำวิปัสสนากัมมัฏฐาน และท่านยังมีทัศนะในการส่งเสริมพระพุทธศาสนา 6 ด้าน คือ 1) ด้านการปกครอง มีทัศนะการปกครองในฐานะเจ้าอาวาส ท่านปกครองคณะสงฆ์ใช้หลักธรรมวินัยและกฎหมายของคณะสงฆ์ภิกษุระเบียบของวัด คำสั่งของมหาเถรสมาคม และแนวปฏิบัติของพระภิกษุสามเณร จัดให้มีการปกครองเป็นคณะเดียวกัน และมอบให้พระภิกษุผู้มีพรรษามากและมีความรู้เป็นผู้ควบคุมดูแลภายในวัด เพื่อให้อยู่ด้วยความเรียบร้อยและเป็นหมู่คณะ 2) ด้านการศึกษา ท่านเป็นครูสอนพระปริยัติธรรมประจำสำนักศาสนศึกษาวัดมิ่งเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนวิโรจน์ผดุงศาสน์ ท่านได้ส่งเสริมการศึกษาตามหลักไตรสิกขา ใช้หลักธรรมะในการพัฒนาการศึกษาโดยใช้ความรู้ความสามารถของท่านในการสร้างความเชื่อมั่นและศรัทธา เป็นผู้หลอมรวมคนในชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นและเป็นการส่งเสริมความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น 3) ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ท่านได้สนับสนุนส่งเสริมสวัสดิการแด่นักเรียนที่เรียนหนังสือในวัดและนอกวัด ส่งพระภิกษุสามเณรไปศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีที่ต่างจังหวัด และระดับอุดมศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ส่งเสริมเยาวชนชายที่ยากจนให้เข้ารับการบรรพชาเพื่อศึกษาเล่าเรียนในระดับมัธยมศึกษาและระดับอุดมศึกษา 4) ด้านการเผยแผ่ธรรม ท่านเป็นผู้แสดงธรรมทุกวันธรรมสวนะ และงานฌาปนกิจศพทั่วไปในวัดและต่างจังหวัด ได้รับแต่งตั้งเป็นพระธรรมทูต เป็นหัวหน้าหน่วย อ.ป.ต. จังหวัด เป็นผู้จัดการโรงเรียนวิโรจน์ผดุงศาสน์ เป็นผู้อำนวยความสะดวกดำเนินการจัดโครงการบรรพชาอุปสมบทภาคฤดูร้อน จัดโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนและประชาชน โดยได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานราชการ สถานศึกษา และพ่อค้า ประชาชน ท่านเป็นผู้ดำเนินการเปิดสอนธรรมศึกษาตรี โท เอก สำหรับเยาวชนในพรรษา 5) ด้านการสาธารณูปการ งานก่อสร้างถาวรวัตถุภายในวัดท่านได้ดำเนินจัดเสนาสนะให้เป็นระเบียบตามแบบแปลนที่วัดกำหนด สร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็กภายในวัด จัดตั้งอบรมประชาชนประจำจังหวัด อปจ. พร้อมจัดซื้อเครื่องปรับอากาศให้ มอบตู้เอกสารให้แก่โรงเรียนวิโรจน์ผดุงศาสน์ มอบโต๊ะโซฟาไม้ จัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์สำนักงานเพื่อใช้ในสำนักงานเจ้าคณะจังหวัดและให้พระภิกษุสามเณรที่กำลังศึกษาได้ใช้ร่วมกันภายในวัด และ 6) ด้านสาธารณสงเคราะห์ ท่านเป็นผู้ดำเนินการซื้อดินสร้างถนนลูกรัง เป็นถนนทางลัดสำหรับนักเรียนในการสัญจรไปมาได้สะดวกสบายขึ้น ร่วมสร้างศาลาหมู่บ้าน ได้บริจาคเงินส่วนตัวสร้างศาลาอนุสรณ์ ได้บริจาคเงินส่วนตัวสร้างกุฏิ และได้บริจาคเงินส่วนตัวสร้างศาลาห้องสมุดให้แก่วัดในจังหวัดร้อยเอ็ด (สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ, 2554)

3. วิเคราะห์การส่งเสริมพระพุทธศาสนาตามทัศนะของพระเทพวชิรวิมล (สายัณห์ ศรีสุระ) ในจังหวัดร้อยเอ็ดการวิเคราะห์บทบาทของ พระเทพวชิรวิมล (สายัณห์ ศรีสุระ) เจ้าคณะจังหวัดร้อยเอ็ด (ธรรมยุต) และเจ้าอาวาสวัดมิ่งเมือง สามารถจำแนกตามหลักพุทธบริหารและข้อกฎหมายคณะสงฆ์ได้ดังนี้ 1) การส่งเสริมตามหลักการแบบพุทธ พระเทพวชิรวิมลปฏิบัติหน้าที่สอดคล้องกับหลัก "วุฒิชธรรม 4" และ "สัปบุรุษธรรม" โดยเน้นการสร้างปัญญา (ธรรมสวนะ) และการประยุกต์หลักธรรมสู่การปฏิบัติจริง ท่านมุ่งเน้นการสร้าง "วัด" ให้เป็น "ศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้" มากกว่าสถานประกอบพิธีกรรม โดยใช้หลัก สัปายะ 4 จัดสภาพแวดล้อมวัดมิ่งเมืองให้เอื้อต่อการศึกษาพระธรรมวินัย ซึ่งถือเป็นการส่งเสริมพระพุทธศาสนาในระดับ "แก่น" ตามพุทธประสงค์ 2) .ภารกิจ 6 ด้าน (ปกครอง, ศาสนศึกษา, ศึกษาสงเคราะห์, เผยแผ่, สาธารณูปการ, สาธารณสงเคราะห์) มีที่มาและสาระสำคัญ ที่มาทางกฎหมาย มีรากฐานมาจาก พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งมอบอำนาจให้มหาเถรสมาคมออกกฎปฏิบัติ เพื่จัดระเบียบการบริหารราชการคณะสงฆ์ให้สอดคล้องกับการปกครองส่วนท้องถิ่นต้องทำ 6 ข้อ: เพราะเป็นหน้าที่ตามกฎหมายของพระสังฆาธิการ (ตามกฎหมายมหาเถรสมาคม ฉบับที่ 24 พ.ศ. 2541) เพื่อให้การบริหารจัดการวัดทั่วประเทศมีมาตรฐานเดียวกัน

(Standardization) ทั้ง 6 ด้านนี้คือ ตัวชี้วัดประสิทธิภาพ (KPI) ของพระสังฆาธิการทุกระดับ หากละเอียดถือเป็นการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ตามจริยาพระสังฆาธิการ การวิเคราะห์เชิงวิชาการได้แสดงทัศนะว่าการบริหารงานคณะสงฆ์ร้อยเอ็ดต้องเน้นความโปร่งใสและสร้างศรัทธาด้วยการทำงานเชิงรุก โดยเฉพาะด้านการสาธารณสงเคราะห์เพื่อดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับวัดมากขึ้น ความสำคัญของบทบาท 6 ด้าน คือการที่พระสังฆาธิการต้องปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจทั้ง 6 ด้าน ไม่เพียงแต่เป็นข้อบังคับทางกฎหมาย แต่ยังเป็นกลไกในการรักษาความมั่นคงของสถาบันศาสนาท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสังคมสมัยใหม่ (พระธรรมกิตติวงศ์, 2550)

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การส่งเสริมพระพุทธศาสนาตามทัศนะของพระเทพวชิรวิมล (สายัณห์ ศรีสุระ) ในจังหวัดร้อยเอ็ด มีข้อค้นพบที่ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่และมีคุณค่าทางวิชาการ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป จึงนำมาอภิปรายผล เพื่อให้ต่อบัณฑิตผู้ประสงค์ของการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมพระพุทธศาสนา แนวคิดการส่งเสริมพระพุทธศาสนาในสังคมไทยมีรากฐานมาจากหลัก "ธรรมานุภาพ" และการรักษา "พรหมจรรย์" ให้ยั่งยืน โดยมีกลไกสำคัญคือการบูรณาการระหว่างพุทธบริษัท 4 ในลักษณะประสานความร่วมมือตามหลัก "สัพปุชธรรม" และ "อปรีหานิยธรรม" เพื่อป้องกันความเสื่อมและสร้างความเจริญแก่สังฆมณฑล ในเชิงโครงสร้าง การส่งเสริมแบ่งออกเป็น 2 มิติหลักคือ มิติทางจิตวิญญาณที่เน้นการสืบทอดพระธรรมวินัยผ่านการเรียนรู้ การปฏิบัติและมิติทางรูปแบบที่เน้นการทํานุบำรุงศาสนสถานและศาสนวัตถุ โดยมีสถาบันพระมหากษัตริย์ทรงเป็นเอกอัครศาสนูปถัมภกตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งส่งผลให้การส่งเสริมศาสนาในประเทศไทยมีลักษณะเป็นระบบราชการคณะสงฆ์ที่ชัดเจน ปัจจุบันแนวคิดนี้ได้วิวัฒนาการสู่การเป็น "บวร" เพื่อให้วัดเป็นศูนย์กลางของชุมชน การส่งเสริมจึงไม่ใช่เพียงการรักษาพิธีกรรม แต่คือการประยุกต์ใช้พุทธธรรมเพื่อแก้ปัญหาสังคม พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และสร้างสันติสุขอย่างยั่งยืน โดยมีภารกิจ 6 ด้านของคณะสงฆ์เป็นกรอบการดำเนินงานมาตรฐานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการบริหารจัดการเชิงพุทธยุคใหม่ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระอุดมสิทธินายก (กำพล คุณงกโร) (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักพุทธธรรม ผลการศึกษาพบว่า การบริหารการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักพุทธธรรม คือการบริหารจัดการการเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยบูรณาการหลักการที่สำคัญ 2 ประการ คือ ฤทธิการบริหาร POCCC กับหลัก 4 ส. เพื่อให้เกิดการเผยแผ่ที่มีคุณภาพ อันได้แก่ การการวางแผน โดยชี้แจงวัตถุประสงค์และเป้าหมายให้ชัดเจน ให้เกิดความร่วมมือ เกิดความกล้าหาญยินดีและเบิกบานในการเผยแผ่จากนั้นจัดองค์การ ให้เป็นไปตามบริบททางสังคมของหน่วยงาน ื่อต่อการเผยแผ่ โดยกำหนดตัวบุคคลตำแหน่งและภาระงานให้ชัดเจน สร้างแรงบันดาลใจ เชิญชวน ชักชวนให้ร่วมอุดมการณ์ในการเผยแผ่ ประการต่อมาสั่งการ ด้วยความชัดเจน ชวนให้ปฏิบัติตาม และเป็นคำสั่งชอบด้วยหลักการ ประการต่อมา ประสานงาน อย่างถูกต้องชัดเจน ทั้งกับบุคลากรในองค์กรหรือหน่วยงานภายนอก ให้บุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยินดีให้ความร่วมมือในการเผยแผ่อย่างเต็มที่จากนั้นการควบคุม กิจกรรมและกระบวนการเผยแผ่อย่างจริงจัง โดยมีการกำหนดระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่สำคัญสำหรับการเผยแผ่

2. การส่งเสริมพระพุทธศาสนาตามทัศนะของพระเทพวชิรวิมล (สายัณห์ ศรีสุระ) ในจังหวัดร้อยเอ็ด ทัศนะของพระเทพวชิรวิมล (สายัณห์ ศรีสุระ) เจ้าคณะจังหวัดร้อยเอ็ด (ธรรมยุต) มุ่งเน้นไปที่การสร้าง "ศรัทธาปัญญา" มากกว่าศรัทธาที่ปราศจากเหตุผล ท่านมีมุมมองว่าการส่งเสริมพระพุทธศาสนาในจังหวัดร้อยเอ็ดต้องเริ่มจากการพัฒนา "บุคลาการสงฆ์" ให้มีคุณภาพตามหลักธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด เพื่อเป็นแบบอย่างให้แก่อุบาสกอุบาสิกา ท่านเน้นย้ำการบริหารงานวัดมิ่งเมืองและวัดในเครือข่ายให้เป็น "สัพปุช" คือมีความพร้อมทั้งด้านที่อยู่อาศัย อาหาร ธรรมะ และบุคคล เพื่อดึงดูดให้ประชาชนเข้าหาธรรมะได้ง่ายขึ้น ในด้านการบริหาร

ท่านมองว่าพระสังฆาธิการยุคใหม่ต้องมีความรู้เท่าทันเทคโนโลยีและสถานการณ์โลก แต่ยังคงอัตลักษณ์ความเป็นพระปาสายกัมมัญฐานที่สงบเรียบง่าย ทัศนะของท่านให้ความสำคัญกับ "งานศาสนศึกษา" เป็นอันดับต้นๆ เพราะเชื่อว่ารากฐานของศาสนาคือความรู้ที่ถูกต้อง (สัมมาทิฐิ) นอกจากนี้ท่านยังส่งเสริมการนำทุนทางวัฒนธรรมของชาวร้อยเอ็ด เช่น ประเพณีฮีตสิบสอง มาเป็นเครื่องมือในการเผยแผ่ธรรมะเชิงรุก เพื่อให้พระพุทธศาสนาเข้าไปอยู่ในวิถีชีวิตจริงของชาวบ้าน ไม่ใช่เพียงแค่อยู่วัดเพียงอย่างเดียว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสนธิ ยืนศักดิ์ และคณะ (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "ความเชื่อและโลกทัศน์ในชุมชนแม่ไผ่ผ่านวรรณกรรมมุขปาฐะ ผลการศึกษาพบว่า วรรณกรรมมุขปาฐะจัดอยู่ในวรรณกรรมมุขปาฐะประเภทภาษิต ซึ่งเป็นคำกล่าวที่มีการสืบทอด ต่อกันมาในหลายรูปแบบ เช่น สำนวนสุภาษิต คำพังเพย และสำนวนโวหารทั่วไป และประเภทความเชื่อและโคลงเป็นความเชื่อในเรื่องไสยศาสตร์ที่แฝงอยู่ในขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิต โดยแบ่งเป็นบทหรือ ในพิธีกรรม จำนวน 7 เรื่อง และภาษิต จำนวน 9 บท ซึ่งวรรณกรรมมุขปาฐะที่ได้ทำศึกษานั้น สามารถสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อและโลกทัศน์ของคนในชุมชน บ้านแม่ไผ่ ดังนี้ ด้านความเชื่อแบ่งเป็น 2 ด้านย่อย คือ 1) ความเชื่อในด้านการให้กำลังใจ และ 2) ความเชื่อในการดำเนินชีวิตและการประกอบสัมมาอาชีพ ซึ่งด้านความเชื่อ ในการให้กำลังใจจะปรากฏในพิธีสืบทอดหมู่บ้านและการส่งเคราะห์หมู่บ้าน การเลี้ยง ฆีเจ้าบ้าน พิธีส่งเคราะห์ผู้ป่วย หรือผู้หายป่วย การอัญเชิญหรือการเรียกขวัญ และความเชื่อในการดำเนินชีวิตและการประกอบสัมมาอาชีพจะปรากฏในการทำนา จับปลาและตีเม็ดสำหรับโลกทัศน์ที่ได้สะท้อนออกมาจากวรรณกรรมมุขปาฐะนั้น แบ่งเป็นด้านการทำงานและลักษณะของคนที่ไม่ควรคบ

3. วิเคราะห์การส่งเสริมพระพุทธศาสนาตามทัศนะของพระเทพวชิรวิมล (สายัณห์ ศรีสุระ) ในจังหวัดร้อยเอ็ด จากการวิเคราะห์พบว่า การดำเนินงานของพระเทพวชิรวิมลเป็นการใช้กลยุทธ์ "เชิงบูรณาการ" ที่สอดคล้องกับภารกิจ 6 ด้านตาม พรบ.คณะสงฆ์อย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะในด้าน "สาธารณสงเคราะห์" และ "การเผยแผ่" ที่ท่านเปลี่ยนจากตั้งรับมาเป็นการเข้าถึงชุมชนผ่านโครงการพัฒนาต่างๆ ในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด การวิเคราะห์ตามหลักพบว่าท่านใช้ "จุดแข็ง" ของคณะสงฆ์ธรรมยุตที่มีความเคร่งครัดในสิกขาบท มาสร้างความเชื่อมั่นให้กับพุทธบริษัทในพื้นที่ ทัศนะของท่านไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการรักษาจารีต แต่มีการปรับใช้ "พุทธบริหารจัดการสมัยใหม่" โดยใช้หลัก ธรรมาธิปไตย ในการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในหมู่สงฆ์ การที่ท่านให้ความสำคัญกับบทบาท 6 ด้าน มิใช่เพียงเพราะเป็นข้อบังคับทางกฎหมาย แต่ท่านวิเคราะห์ว่าเป็นเครื่องมือเชิงระบบที่ครอบคลุมการพัฒนาวัดในทุกมิติ ผลจากการวิเคราะห์ชี้ให้เห็นว่า ท่านสามารถประสานพลังจากภาคส่วนต่างๆ ในจังหวัดร้อยเอ็ด ทั้งราชการและเอกชน ให้เข้ามาร่วมอุปถัมภ์ศาสนกิจได้อย่างกลมกลืน ส่งผลให้พระพุทธศาสนาในจังหวัดร้อยเอ็ดมีเสถียรภาพและสามารถตอบโจทย์ความต้องการทางจิตวิญญาณของคนทุกวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับงานวิจัยของ มาลี ไพรสน และ พระครูพิพิธสุตาทรร (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระพุทธเจ้าในบริบทพัฒนาธรรมอันเดีย ผลการศึกษาพบว่า ในสังคมอินเดียยุคพุทธกาลมีกลุ่มแนวคิดทางลัทธิศาสนาและความเชื่อเกิดขึ้นถึง 62 กลุ่ม ซึ่งล้วนเป็นมิชฌาทิฐิและครอบงำผู้คนทุกระดับชั้นวรรณะอยู่ในเวลานั้น กลุ่มแนวคิดเหล่านี้มีผลอย่างสำคัญต่อขบวนการขับเคลื่อนงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระพุทธเจ้า ส่วนแนวทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระพุทธเจ้านั้นมีเป้าหมายเพื่อการเผยแผ่ธรรมให้ ปวงชนได้รับประโยชน์และความสุข และเพื่อให้พระพุทธศาสนามีความบริบูรณ์ ตั้งมั่นและ แผ่ไพศาล จึงมีหลักการเคลื่อนไหวทั้งเชิงรุกและเชิงบูรณาการในการขับเคลื่อน จนสามารถบรรลุเป้าหมายได้ภายในพุทธูปาทกาลของพระองค์กล่าวได้ว่าแนวทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระพุทธเจ้านั้น แท้จริงแล้วเป็นกระบวนการปลดปล่อยมนุษยชาติ จากภัยของความหลงผิดไปสู่อิสรภาพที่แท้และยังเป็นการทำลายมิชฌาทิฐิของกลุ่มอัญญเดียรถีย์ที่เคยรุ่งเรืองให้อับแสงลงอีกด้วย ดังพระพุทธอุทานใน อุปัชฌาย์สูตร อันเป็นการยืนยันชัดเจนว่า พระพุทธศาสนานั้นมีบทบาทผูกพันกับสังคมมา

โดยตลอดตั้งแต่พุทธประสงค์แรกเริ่มของพระพุทธเจ้าผู้ให้กำเนิดพระพุทธศาสนาแล้ว ดังนี้ 1) ควรมีการศึกษาพุทธศาสตร์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในบริบทวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมอื่น ๆ ในโลกยุคปัจจุบัน ทั้งกลุ่มประเทศในโลกตะวันตก และอาเซียนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน 2) องค์กรทางพุทธศาสนาควรทบทวนองค์ความรู้ว่าด้วยแนวทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระพุทธเจ้าเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในโครงการเผยแผ่พระพุทธศาสนา การฟื้นฟูกระบวนการเข้าสู่โลกุตระธรรม การนำหลักคำสอน ระดับจริยธรรมไปประยุกต์ใช้ในกระบวนการสร้างสันติภาพและสันติสุข ฯลฯ รวมทั้ง การพัฒนาเครือข่ายองค์กรพระพุทธศาสนาในพื้นที่ภูมิภาคอาเซียนและสากลเพื่อนำไปสู่ ความเข้มแข็งของพระพุทธศาสนา

สรุป

1) แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริมพระพุทธศาสนาเน้นไปที่การประยุกต์ใช้หลักธรรมคำสอนให้เข้ากับบริบทสังคมสมัยใหม่ และการบริหารจัดการองค์กรทางศาสนาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นการเผยแผ่และการปฏิบัติธรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมและสันติสุขในชีวิต

2) การส่งเสริมพระพุทธศาสนาในจังหวัดร้อยเอ็ด ตามทัศนะของพระเทพวชิรวิมล (สายัณห์ ศรีสุระ) เน้นการขับเคลื่อน การกิจคณะสงฆ์ 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการปกครอง ด้านศาสนศึกษา ด้านการเผยแผ่ ด้านสาธารณูปการ ด้านสาธารณสงเคราะห์ และการศึกษาสงเคราะห์ มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาพระสงฆ์ ศาสนสถาน และประชาชนให้มีคุณธรรมและความเข้มแข็งทางปัญญา พร้อมเป็นแกนหลักในการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืนในพื้นที่

3) แนวคิดการส่งเสริมพระพุทธศาสนาในจังหวัดร้อยเอ็ด ตามทัศนะของพระเทพวชิรวิมล (สายัณห์ ศรีสุระ) เน้นการประยุกต์หลักธรรมให้เข้ากับการใช้เทคโนโลยีและสื่อสมัยใหม่ในการเผยแผ่ มุ่งเน้นการพัฒนา "ประชาชน" ให้มีคัมภีร์คุณธรรม และสร้าง "องค์กรสงฆ์" ให้เข้มแข็ง พร้อมกับมีธรรมาภิบาล เพื่อเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณและสังคมอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพบว่า การส่งเสริมพระพุทธศาสนาตามทัศนะของพระเทพวชิรวิมล (สายัณห์ ศรีสุระ) ในจังหวัดร้อยเอ็ด ทางด้านการปกครองคณะสงฆ์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ไม่มีความแตกต่างกันมากนัก เพราะคณะสงฆ์ได้ยึดหลักพระธรรมวินัยเดียวกันเป็นฐานในการกำหนดระบบการปกครองบริหารงานคณะสงฆ์ที่พบแตกต่างกันบ้าง ก็ในส่วนรายละเอียดปลีกย่อยเพื่อความเหมาะสมตามยุคตามสมัย อาจจะมีบ้างในส่วนการแยกนิกาย ซึ่งนั่นก็ถือเป็นธรรมดาของทุกศาสนา แต่เนื่องจากพุทธศาสนามีพระธรรมวินัยเป็นฐานรองรับเป็นบรรทัดฐาน แม้จะต่างนิกายกัน โครงสร้างการบริหาร การจัดการคณะสงฆ์ก็มีลักษณะที่สอดคล้องกัน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการปกครองคณะสงฆ์ไทย แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคตามสมัย ก็ยังยึดหลักพระธรรมวินัยเป็นขอบเขตในการพิจารณาปรับปรุงเปลี่ยนแปลง แนวคิดและวิธีการปกครองคณะสงฆ์ของพระเทพโสภณ ตลอดถึงการดำเนิน กิจการคณะสงฆ์ในเขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดร้อยเอ็ด ธ. ก็มีกรอบการดำเนินการในลักษณะเดียวกันกับกฎหมายเถรสมาคมวิวัฒนาการการปกครองคณะสงฆ์ไทยโดยรวมและอยู่ในขอบเขตพระธรรมวินัย พร้อมกันนั้นก็ยิ่งเอื้อเพื่อต่อกฎหมายบ้านเมือง การบริหารจัดการคณะสงฆ์ต้องมีความพร้อมทั้งด้านวิทยาการสมัยใหม่เพื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้การบริหารจัดการก้าวหน้าทันโลกทันเหตุการณ์ สอดคล้องกับการบริหารราชการบ้านเมือง ต้องพยายามให้มีความคล่องตัว การปกครองบริหารคณะ สงฆ์จึงจะมีศักยภาพสูง จะนำให้องค์กรสงฆ์มีโอกาสพัฒนา มีการปกครองที่เข้มแข็ง ยืนหยัดมั่นคงดำรงไว้ซึ่งพระธรรมวินัยตลอดไป

สิ่งที่ควรศึกษาเพิ่มเติมนอกเหนือจากงานวิจัยนี้ คือ

1. การยกระดับการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมสู่มาตรฐานวิชาชีพ คอวรมีการบูรณาการหลักสูตรนักธรรมและบาลีให้เข้ากับทักษะที่จำเป็นในยุคดิจิทัล โดยพระเทพวชิรวิมลเห็นว่า "ศาสนทายาทต้องมีความรู้ที่เท่าทันโลก" ข้อเสนอแนะคือควรส่งเสริมให้วัดเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ไม่ใช่แค่สอนหลักธรรมพื้นฐาน แต่รวมถึงการจัดการศึกษาเชิงวิพากษ์และการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่ธรรมะอย่างสร้างสรรค์
2. การสร้างเครือข่ายบูรณาการ "บวร" เชิงรุกในงานสาธารณสงเคราะห์ ข้อเสนอแนะคือการเปลี่ยนบทบาทจาก "วัดตั้งรับ" เป็น "วัดเชิงรุก" โดยใช้โมเดลความร่วมมือระหว่าง บ้าน วัด และโรงเรียน/ราชการ (บวร) ให้เข้มแข็งขึ้น โดยเฉพาะในจังหวัดร้อยเอ็ดที่มีชุมชนเกษตรกรรมเป็นหลัก วัดควรเข้ามามีบทบาทในการเป็นที่ปรึกษาด้านสุขภาพจิตและการพัฒนาสัมมาอาชีพตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้พระพุทธศาสนาเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในท้องถิ่น
3. การธำรงอัตลักษณ์พระป่าวิปัสสนากัมมัฏฐานควบคู่กับการจัดการวัดอย่างเป็นระบบท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ ข้อเสนอแนะสำคัญคือการรักษาจุดแข็งของคณะสงฆ์ธรรมยุตในเรื่อง "ความเคร่งครัดในพระธรรมวินัย" และการปฏิบัติวิปัสสนา แต่ต้องปรับปรุงการบริหารจัดการวัดให้มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และเป็นระบบตามภารกิจ 6 ด้านของพระสังฆาธิการ เพื่อสร้างศรัทธาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของปัญญาและความเชื่อมั่นจากสาธุชน

เอกสารอ้างอิง

- พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช). (2550). คำวัด: พจนานุกรมเพื่อการศึกษาพุทธศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: เลียงเชียง.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต). (2551). พระพุทธศาสนาในเอเชีย. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา.
- พระอุดมสิทธินายก (กำพล คุณงกโร). (2563). การบริหารการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักพุทธธรรม. วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมการบริหารศรัทธา. 2(3), 65.
- มหามกุฏราชวิทยาลัย. (2534). พระไตรปิฎกพร้อมอรรถกถาแปล ชุด 91 เล่ม. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- มาลี ไพรสน และ พระครูพิพิธสุตาทร. (2563). การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระพุทธเจ้าในบริบทพุทธวัฒนธรรมอินเดีย. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ. 5(5), 93-94.
- วัดมิ่งเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด. (2567). ประวัติ พระเทพวชิรวิมล (สายัณห์ ปญญาชีโร). ร้อยเอ็ด: สำนักงานวัดมิ่งเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด.
- สนิท ยืนศักดิ์, เยาวรัตน์ เม็งขาว, และ สุกัญญา เกาะวิวัฒนากุล. (2562). ความเชื่อและโลกทัศน์ในชุมชนแม่ไผ่ผ่านวรรณกรรมมุขปาฐะ. วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. 27(53), 188-189.
- สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. (2554). การศึกษาพุทธศาสนากับการพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา.